

РОЗДІЛ 5. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

ПОЛІТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ: ДОСВІД ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇPOLICY FOR ENSURING THE EFFICIENCY OF EDUCATIONAL ACTIVITIES
IN THE CONTEXT OF INTERNATIONALIZATION: CASE OF GREAT BRITAIN

Актуальність дослідження засвідчується низкою документів щодо розвитку та інтернаціоналізації вищої освіти (ЮНЕСКО та Європейського простору вищої освіти). Основне завдання для вищої освіти в Європейському просторі вищої освіти: зробити студентоцентроване навчання реальністю; сприяти постійному вдосконаленню викладання; зміцнити спроможність закладів вищої освіти та систем покращувати навчання та викладання. Світова конвенція з визнання кваліфікацій вищої освіти (2019) сприятиме міжнародній академічній мобільності та визнанню кваліфікацій вищої освіти. Пояснено термін «політика» (план дій, формулювання цілей та ідеалів, план прийнятий або запропонований урядом) та різницю між словами «ефективність» (ефективність) та «effectiveness» (результативність). Ідентифіковано три категорії, у яких національні уряди можуть створити сприятливі умови для інтернаціоналізації вищої освіти та налагодження співпраці між закладами вищої освіти: відкритість та мобільність; забезпечення якості та визнання міжнародних кваліфікацій; доступність і стабільність. Політика забезпечення ефективності освітньої діяльності у контексті інтернаціоналізації включає: підтримку урядом інтернаціоналізації вищої освіти та забезпечення сприятливого середовища для міжнародної мобільності студентів, дослідників, академічних програм та університетських досліджень; нормативно-правове середовище, яке має на меті сприяти міжнародній мобільності студентів, постачальників освіти та академічних програм. Аналіз Закону про вищу освіту та наукові дослідження (2017) та Стратегії міжнародної освіти засвідчив, що студентоцентрований підхід; маркетингова кампанія уряду щодо інтернаціоналізації вищої освіти; спільні зусилля уряду, Департаменту освіти та Департаменту міжнародної торгівлі забезпечують високу ефективність освітньої діяльності.

Ключові слова: Стратегія міжнародної освіти, вища освіта, студентоцентрований підхід, ефективність, результативність.

The relevance of the study is evidenced by a number of documents on the development and internationalization of higher education (UNESCO and the European Higher Education Area). The main tasks for higher education in the European Higher Education Area are the following: to make student-centered learning a reality; contribute to the continuous improvement of teaching; strengthen the capacity of higher education institutions and systems to improve teaching and learning. The Global Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education (2019) will promote international academic mobility and the recognition of qualifications for higher education. The term "policy" (action plan, formulation of goals and ideals, plan adopted or proposed by the government) and the difference between the words "efficiency" and "effectiveness" are explained. Three categories have been identified in which national governments can create favorable conditions for the internationalization of higher education and cooperation between higher education institutions: openness and mobility; quality assurance and recognition of international qualifications; access and sustainability. Policies to ensure the effectiveness of educational activities in the context of internationalization include: government support for the internationalization of higher education and the provision of an enabling environment for the international mobility of students, researchers, academic programs and university research; a regulatory environment that aims to promote the international mobility of students, education providers and academic programs. An analysis of the Act on Higher Education and Research (2017) and the International Education Strategy showed that the student-centered approach; the government's marketing campaign for the internationalization of higher education; the joint efforts of the Government, the Department of Education and the Department of International Trade ensure the high efficiency of educational activities.

Key words: International education strategy, higher education, student-centered approach, efficiency, effectiveness.

УДК 37.014.5/378.11(410)
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/48.2.39>

Дебич М.А.,

докт. пед. наук, доцент, с.н.с.,
завідувач відділу забезпечення
якості вищої освіти

Інституту вищої освіти Національної
академії педагогічних наук України

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Актуальність дослідження політики щодо забезпечення ефективності освітньої діяльності у контексті інтернаціоналізації засвідчується низкою документів ЮНЕСКО та Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) щодо розвитку вищої освіти та інтернаціоналізації. У передмові доповіді Міжнародної комісії з перспектив освіти «Спільне переосмислення наших перспектив: нова соціальна угода

в інтересах освіти» підкреслено міжнародний вимір освіти оскільки «вона зв'язує людей з усім світом і одного з одним, відкриває перед ними нові можливості та розвиває здібності до діалогу та дій» [18, с. 1]. Світова конвенція з визнання кваліфікацій вищої освіти, ухвалена у 2019 р. на 40-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО, сприятиме міжнародній академічній мобільності та визнанню кваліфікацій вищої освіти. Міністри, відповідальні

за вищу освіту країн ЄПВО, підтримали Світову конвенцію і зобов'язалися швидко її ратифікувати заради сприяння чесному визнанню кваліфікацій і періодів навчання з-поза меж ЄПВО, використовуючи критерії оцінювання і звіти, що відповідають принципам Лісабонської конвенції [6].

У Паризькому комюніке (2018) міністри, відповідальні за вищу освіту, оголосили про «співпрацю в інноваційному навчанні та практиці викладання». У Римському комюніке (2020) прийнято «Рекомендації для національної/урядової підтримки/дії для покращення навчання і викладання у вищій освіті в ЄПВО» [4]. Міністрам та національним органам влади пропонуються ці рекомендації щодо дій, спрямованих на зміцнення співпраці та партнерства всередині та між європейськими системами вищої освіти. Зокрема, органи влади, відповідальні за вищу освіту, повинні взяти на себе зобов'язання: зробити студентоцентроване навчання реальністю; сприяти постійному вдосконаленню викладання; зміцнити спроможність закладів вищої освіти та систем покращувати навчання та викладання. У документі визначено шляхи досягнення цих цілей [15].

Велика Британія пропонує освіту світового рівня та масштабно представлена на міжнародному ринку освітніх послуг. Університети Великої Британії є одними з найпрестижніших у світі. У Шанхайському рейтингу представлено 115 університетів, 8 з них увійшли до 100 найкращих (Shanghai Ranking 2021). Саме тому політика забезпечення ефективності вищої освіти Великої Британії у контексті інтернаціоналізації є цікавою для дослідження [16].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідженні "The shape of global higher education: national policies framework for international engagement" проаналізовано національну політику щодо міжнародної вищої освіти у 26 країнах. Національні документи та стратегії оцінювалися у трьох категоріях на основі індексу, який складався із 37 якісних показників [10].

У цьому дослідженні визначено три категорії, у яких національні уряди можуть створити сприятливі умови для інтернаціоналізації та налагодження співпраці між закладами вищої освіти:

1. Відкритість системи освіти, що вимірюється через прихильність уряду до інтернаціоналізації та забезпечення сприятливого середовища для міжнародної мобільності студентів, дослідників, академічних програм та університетських досліджень.
2. Нормативно-правове середовище, яке має на меті сприяти міжнародній мобільності студентів, постачальників освіти та академічних програм. Це проявляється через практику забезпечення якості вищої освіти (вітчизняної та зарубіжної) та визнання міжнародних кваліфікацій.
3. Політика рівноправного доступу, сталого

розвитку з використанням існуючої інфраструктури та фінансування для сприяння академічній мобільності, міжнародному співробітництву у галузі досліджень [10, с. 5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У цілому, інтернаціоналізація вищої освіти Великої Британії досліджена науковцями та у працях автора. Однак, вплив інтернаціоналізації на ефективність освітньої діяльності потребує подальшого дослідження.

Мета статті. Мета статті – ідентифікувати фактори, які сприяють забезпеченню ефективності освітньої діяльності у контексті інтернаціоналізації у Великій Британії.

Виклад основного матеріалу. Перш за все, слід зауважити, що «політика» трактується по-різному у різних словниках [2, с. 51–52]. У цьому дослідженні використано значення слова «політика» з Oxford Student's Dictionary of Current English: 1) план дій, формулювання цілей та ідеалів, наприклад, план прийнятий або запропонований урядом, політичною партією, бізнес компанією [9]. Отже, *політика* має як ідеологічний елемент (загальні цілі, набір керівних ідей), так і практичний елемент (план дій, що впливають на конкретні рішення).

Слід також розрізняти слова «efficiency» та «effectiveness», які часто перекладають українською мовою як ефективність. У словнику термінів сфери управління кадровими ресурсами у державному секторі (виданий українською та англійською мовами) [1; 7] надано таке пояснення: ефективність (efficiency) – результати, досягнуті окремими особами чи організаціями на основі використаних ресурсів; результативність (effectiveness) – ступінь досягнення бажаної мети. Ефективність – це робити речі правильно, тоді як результативність – це робити правильні речі [1, с. 11]. Показник ефективності – оцінка вимірювання прогресу особи у процесі досягнення певної мети або результату. Показники ефективності (часто також називають ключові показники ефективності або КПЕ) впливають з цілей роботи [1, с. 23]. У документі Міжнародна стандартна класифікація освіти (ISCED 2011) «освітня діяльність – цілеспрямована діяльність, пов'язана певною формою спілкування, покликана забезпечити навчання» [13, с. 7]. Аналіз ключових слів теми дослідження уможливив сформулювати визначення терміна *ефективність освітньої діяльності у контексті інтернаціоналізації* як співвідношення між результатами інтеграції міжнародного, інтеркультурного вимірів у цілі, функції та надання вищої освіти та ресурсами (кадровими та фінансовими), які зумовили досягнення цих результатів [2, с. 53].

Таким чином, розглянемо політику уряду Великої Британії для створення сприятливих умов для інтернаціоналізації вищої освіти та налагодження

співпраці між закладами вищої освіти, які сприяють ефективності освітньої діяльності.

Закон про вищу освіту та наукові дослідження (2017) року вніс низку фундаментальних змін, які торкаються постачальників вищої освіти та досліджень. Найбільш резонансною реформою у Законі є створення Офісу для студентів та позавідомчого державного органу Дослідження й інновації Сполученого Королівства замість Ради з фінансування вищої освіти Англії [8].

Таким чином, Офіс для студентів ставить студента в центр усього, що він робить; відкриває ринок вищої освіти для нових постачальників; посилює конкуренцію та потенційні інновації. Він також надає повноваження присуджувати ступінь, сприяючи виходу на ринок нових постачальників вищої освіти та розширюючи вибір студентів, інновації та конкуренцію. Закон дозволяє Офісу для студентів встановлювати умови реєстрації; він також може накладати особливі умови на окремі установи. Установи повинні знати, як вони можуть пом'якшити реєстраційні ризики. Офіс для студентів регулює дії, які необхідно вжити у разі порушення відповідності. Можуть бути примусові дії та санкції, починаючи від скасування реєстрації до призупинення або накладення штрафів. Закон надає установам право подавати апеляцію до Трибуналу першого рівня, якщо виникає питання, пов'язане з якістю вищої освіти та анулюванням повноважень щодо присудження ступеню чи звання [17].

Інший документ, який керує інтернаціоналізацією вищої освіти, є Стратегія міжнародної освіти [14]. У її основі лежить прагнення до 2030 року збільшити вартість експорту англійської освіти до 35 мільярдів фунтів стерлінгів на рік, а також збільшити кількість міжнародних студентів вищої освіти, які навчаються у Великій Британії, до 600 000. Експорт, пов'язаний з освітою, є важливим економічним внеском, який приніс майже 20 мільярдів фунтів стерлінгів у 2016 році. Сюди входить понад 1,8 мільярда фунтів стерлінгів, отриманих завдяки транснаціональній освітній діяльності, що на 73% більше, ніж у 2010 році в поточних цінах. Щоб підтримати впровадження Стратегії, було запропоновано виконати 5 ключових заходів [14]: 1. Призначити керівника з питань міжнародної освіти. 2. Надавати інформацію про освітні пропозиції міжнародній аудиторії у повному обсязі, починаючи з ранніх років і закінчуючи вищою освітою. 3. Продовжувати створювати сприятливе середовище для іноземних студентів і розвивати конкурентоспроможні пропозиції. 4. Підтримати Консультативну групу сектору освіти, яку спільно очолюють міністри Департаменту міжнародної торгівлі та Департаменту освіти, як партнерство з урядом і сектором, для реалізації цієї стратегії, визначення нових можливостей та спільної роботи над

вирішенням проблем. 5. Покращити методологію збору статистичних даних.

Відповідно до цих завдань, призначено керівника з питань міжнародної освіти «для збільшення кількості іноземних студентів у Великій Британії, відкриття міжнародних можливостей, розвитку міцного міжнародного партнерства на нових і усталених ринках та допомоги в боротьбі з проблемами та бар'єрами» [5].

Кампанія GREAT підвищує репутацію Великої Британії на світовій арені з моменту її заснування в 2011 році. За останнє десятиліття ця кампанія працює в 145 країнах, пропагуючи інновації та співпрацю. Кампанія GREAT – це найамбітніша міжнародна маркетингова кампанія уряду Великої Британії на сьогоднішній день, яка створює робочі місця та розвиває країну, представляючи світові найкраще зі Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії [3].

Слід зазначити, що Велика Британія є європейським лідером щодо кількості іноземних студентів. З понад 5,6 млн міжнародних студентів (2020) у Великій Британії навчалось 10%. Іноземні студенти, як відсоток від загальної кількості здобувачів вищої освіти, становлять 22,3%. У Великій Британії навчаються студенти з таких країн: Китай (129 045); США (30 650); Індія (27 915); Німеччина (18 405); та Франції (18 230) [12]. У 2021 році у Великій Британії навчалось 1 778 795 вітчизняних студентів і 601 205 іноземних студентів [11].

Висновки. Отже, вища освіта Великої Британії приносить економічний дохід та створює позитивний імідж країни у світі. Створення Офісу для студентів підкреслило студентоцентризований підхід, зробивши студента суб'єктом освітнього процесу. Політика забезпечення ефективності освітньої діяльності у контексті інтернаціоналізації включає: підтримку урядом інтернаціоналізації вищої освіти та забезпечення сприятливого середовища для міжнародної мобільності студентів, дослідників, академічних програм та університетських досліджень; нормативно-правове середовище, яке має на меті сприяти міжнародній мобільності студентів, постачальників освіти та академічних програм.

Запровадження Стратегії міжнародної вищої освіти Великої Британії сприяє залученню іноземних студентів. Аналіз Закону та Стратегії засвідчив, що основними факторами, які забезпечують високу ефективність освітньої діяльності у контексті інтернаціоналізації є: студентоцентризований підхід; маркетингова кампанія уряду щодо інтернаціоналізації вищої освіти; спільні зусилля уряду, Департаменту освіти та Департаменту міжнародної торгівлі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Словник термінів сфери управління кадровими ресурсами у державному секторі. 2021.

36 с. URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2021/4/pdf/210401-bi-gloss-hrm-ps-uk.pdf.

2. Теоретичні основи політики та механізмів забезпечення ефективності освітньої діяльності в університетах у контексті євроінтеграції: препринт (аналітичні матеріали) / О. Базелюк, Ю. Вітренко, О. Воробйова, В. Ворона, М. Дебич, О. Паламарчук, О. Слюсаренко, Ж. Таланова; за ред. Ж. Таланової. Електронне видання. Київ: Ін-т вищої освіти НАПН України, 2021. 192 с.

3. About the GREAT Campaign. URL: <https://www.greatcampaign.com/about>.

4. Annex III to the Rome Ministerial Communiqué Recommendations to national authorities for the enhancement of European higher education learning and teaching. 2020. 3 p. URL: http://www.ehea.info/Upload/BFUG_DE_UK_73_9_c_Recommendations_for_Learning_and_Teaching.pdf.

5. First UK 'international education champion' appointed. URL: <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20200608091324725>

6. Global Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education. 2020. 98 p. URL: <https://en.unesco.org/themes/higher-education/recognition-qualifications/global-convention>.

7. Glossary of Human Resource Management in the Public Sector. 2021. 36 p. URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2021/4/pdf/210401-bi-gloss-hrm-ps-en.pdf.

8. Higher Education and Research Act 2017. URL: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2017/29/pdfs/ukpga_20170029_en.pdf

9. Hornby A.S. Oxford Student's Dictionary of Current English. Oxford University Press, 1984. 770 p.

10. Ilieva J., Peak M. The shape of global higher education: national policies framework for international engagement. Emerging themes. 2016. 24 p. URL: https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/f310_tne_international_higher_education_report_final_v2_web.pdf.

11. Institute of International Education Project Atlas 2021. United-Kingdom. URL: <https://www.iie.org/en/Research-and-Insights/Project-Atlas/Explore-Data/United-Kingdom>.

12. Institute of International Education Project Atlas Infographics 2020. Mobility trend. URL: <https://iie.widen.net/s/g2bqxwkwqv/project-atlas-infographics-2020>.

13. International Standard Classification of Education ISCED 2011. 88 p. URL: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>.

14. International Education Strategy: global potential, global growth. Policy paper. 2021 URL: <https://www.gov.uk/government/publications/international-education-strategy-global-potential-global-growth/international-education-strategy-global-potential-global-growth>.

15. Rome Ministerial Communiqué 19 November 2020. URL: <https://erasmusplus.org.ua/novyny/3131-bologna-conference-in-rome-19-nov-2020.html>.

16. Shanghai Ranking 2021. The United Kingdom. URL: <http://www.shanghairanking.com/institution?name=&r=United%20Kingdom>.

17. The Higher Education and Research Act 2017: Issues and Implications. URL: <https://www.penningtonslaw.com/news-publications/latest-news/2018/the-higher-education-and-research-act-2017-issues-and-implications>.

18. The Reimagining our futures together: A new social contract for education. URL: <https://joserobertoafonso.com.br/wp-content/uploads/2021/11/379707eng.pdf>.